

SAGUNT IN EXCELSIS

SAGUNT
IN EXCELSIS
CICLE DE MÚSICA SACRA

XVII EDICIÓ/ 2021

GOSPEL FACTORY

Gospel Experience
Dani Reus, director

Teatre de Begoña
21/03/2021/19.00 h

GOSPEL FACTORY comença la seua trajectòria l'any 2005, quan el seu director Dani Reus decideix reunir i treballar amb talentosos i reconeguts cantants professionals per a aconseguir el so dels cors afroamericans d'església amb els quals ha cantat tota la vida.

Aqueix mateix any ja van collir grans èxits de teloners a The London Community Gospel Choir (UK) o omplint el Teatro Calderón (Madrid), Teatre Atrium (Viladecans, Barcelona), la Catedral de Salamanca, el palau de congressos de Madrid, recinte firal de Màlaga, Teatro Real de Madrid, entre molts altres teatres, auditoris, places públiques i sales de concerts.

Artistes nacionals com Raphael, Pitingo, Marta Sánchez, Melendi, Abraham Mateo, Soraya, Beatriz Luengo, Auryn, David Bustamante, Pastora Soler, Ruth Lorenzo, Manuel Carrasco, Sergio Dalma o Tamara han lloat el treball de Gospel Factory i han comptat amb ells per a la seua participació en gires i treballs discogràfics.

També són freqüents les col·laboracions amb artistes d'altres països com Franco de Vita (Itàlia/Veneçuela), Christian Castro (Mèxic), Marcos Martins (Portugal), Omara Portuondo (Cuba), Gary Samuels (Harlem, USA), Sandoval (Mèxic), Brown Lindiwe Mkhize (Sud-àfrica), entre altres, així com les seues col·laboracions en pel·lícules de Disney com Frozen, The Princess and the Frog, Buscant la Dory, Monsters University, Els Muppets, Vaiana o La bella i la bèstia.

Amb GOSPEL EXPERIENCE, Gospel Factory interpreta temes de gòspel clàssic amb els quals viatjar en el temps i recordar. També l'últim en gòspel modern per a no parar de fer palmes i ballar. Versions amb tocs de jazz, soul, ritmes africans i fins i tot flamenc. Tot això interpretat amb el sentiment, l'energia, la qualitat i l'alegria que només Gospel Factory dona als seus directes.

DANI REUS, director

Director de Gospel Factory i professor per excel·lència de l'estil gòspel, blues, soul a Espanya és un dels cantants del gènere amb major nombre de col·laboracions a la seua esquena. Més de deu anys arrançant cors per a discos, directes i performances on la veu és el seu principal espectacle.

PROGRAMA

You are the only one / Melodies from heaven

Amen / This little light of mine

Kwaze

Total Praise

Testimony

Trouble in my way

It's me, Oh Lord

Jesus be a fence

One love

Jesus is the reason

AMYSTIS

Misa pro defunctis,
de Francisco Guerrero
José Duce, director

Auditori Joaquín Rodrigo
24/03/2021/19.00 h

Amystis va ser fundat per José Duce Chenoll l'any 2010 amb el desig de compartir la passió per la música vocal i instrumental del Renaixement i el Barroc espanyol. Des dels orígens, el grup ha combinat la investigació musicològica amb el desenvolupament performatiu, tot centrant la seua tasca en la recuperació i la difusió del repertori inèdit, compost per autors d'origen espanyol al llarg dels segles XVI i XVII.

Amb l'objectiu de recrear sonoritats perdudes en el temps, Amystis s'ha mantingut fidel a la pràctica històricament informada, des del respecte a les fonts i seguint la tractadística de cada època, encara que reinventant i explorant noves formes que puguen agradar a un públic sempre renovat.

Si alguna cosa caracteritza Amystis és la seua formació de base purament vocal, amb suport d'instruments històrics depenent del repertori, que al llarg d'aquests anys ha aconseguit un so molt característic i una forma d'entendre la música des del respecte al text i la seua retòrica.

Tots els membres del grup atresoren una àmplia carrera professional, conformant una plantilla, de nombre variable segons les necessitats, capaç d'abordar qualsevol tipus de programa. Aquesta característica fa d'Amystis un grup molt versàtil que, si bé s'especialitza en la música antiga, ha abordat altres programes d'interès musicològic com la reestrena de la sarsuela inèdita *El duque de Gandia de Ruperto Chapí*.

Són diversos els festivals pels quals Amystis ha portat amb èxit la música antiga valenciana, i per extensió l'espanyola; destaca de manera especial: Sagunt in Excelsis, FEMAL (Lorquí), 5 Segles de Música, Festival José de Nebra (Calataiud), Eivissa Medieval (Eivissa), Festival Desenllaç (Llíria) i Festival de Música Antiga, Barroca de Peníscola.

Notes al Programa:

El fenomen de la mort i la necessitat d'honrar els difunts és una constant històrica en totes les cultures i sensibilitats espirituals del món. En el cas del ritu catòlic, es constaten referències a l'estipulació d'un ofici concret al voltant de l'any 998, quan l'abat Odiló, des de l'abadia de Cluny, decreta aquesta celebració en tots els monestirs benedictins per al dia dos de novembre, just després de la celebració de Tots Sants.

La litúrgia fixada en *l'Ordo Exequiarum*, que comprén tant l'ofici de difunts com la missa de rèquiem, estableix la seua uniformitat de culte, quant a textos i cants, a partir del Concili de Trento, ja que hi havia diferents usos depenent de les regions i esglésies, de la mateixa manera que hi havia una pluralitat en l'ús del repertori "gregorià".

Aquesta estandardització de l'ofici de difunts, que en certa manera deixava fora part del repertori monòdic, va afavorir l'ús de la polifonia, ja que la fixació dels textos facilitava el treball de compositors i intèrprets que es trobaven amb un repertori més delimitat i d'ús molt freqüent. Aquesta mateixa característica propiciava que el total de l'ofici, en el qual s'englobava el propi i l'ordinari de la missa, foren del mateix autor, fet que conferia al conjunt una unitat temàtica i estilística.

La *Missa pro defunctis* a quatre veus de Francisco Guerrero s'enquadra en el moment de major apogeu de la polifonia clàssica a Espanya, i al costat de les de Juan Vásquez, Tomás Luis de Victoria i Cristóbal de Morales, està en la cota més alta d'aquest tipus de composicions. La seua factura és pulcra, destaca la claredat de forma, la senzillesa contrapuntística i l'expressiva austeritat en un estil sever i majestuós en la qual Guerrero deixa veure l'empremta del seu mestre Cristóbal de Morales.

Dues fonts impreses serveixen de referència per a l'estudi d'aquesta obra, és a dir: *Liber primus missarum Francisco Guerrero hispalensis Odei phonasco authore, Parisiis ex typographia du Chemin (1566)* i *Missarum liber secundus Francisci Guerreri, in ànima ecclesia hispalensi portionarii et cantorum praefecti, Romae ex typographia Dominici Basae (1582)*. La resta d'exemplars manuscrits existents, tant a Espanya com al Nou Món i Itàlia, no deixen de ser còpies, més o menys fidels a aquests impresos, amb l'excepció d'algunes modificacions en l'organització del text en un intent de fer coincidir l'accent prosòdic de les paraules amb l'accent musical derivat del *tactus*.

Per a la interpretació d'aquest concert, Amystis ha fet servir com a base l'edició impresa l'any 1582, la qual difereix de la seua antecessora de 1566 en la inclusió de *l'Absolve Domine* com a tracte únic, el text *Lux aeterna* en la comunió ometent l'apèndix *pro quorum*, i l'ús del respons *Libera me Domine*, text anotat en el missal de Sant Pius V i que s'ha mantingut posteriorment amb el pas dels segles.

El programa es completa amb l'invitatori *Circumdederunt me* compost per Cristóbal de Morales i el motet *Versa est in luctum* de Francisco de Peñalosa, per fer un homenatge al treball d'aquells mestres, precursors de Guerrero, que fàcilment pogueren caure en mans d'aquest mestre, i, per tant, ser usat en l'esdevindre habitual del seu treball al capdavant de la capella de la catedral de Sevilla.

José Duce Chenoll

PROGRAMA

Missa pro defunctis

Missa pro defunctis a 4 (1582) Francisco Guerrero (1528-1599)

- Introitus: Requiem aeternam
  - Kyrie
- Oratio defuncto Sacerdote
  - Lectio
- Graduale: Requiem aeternam
  - Tractus: Absolve Domine
- Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem
  - Offertorium: Domine Jesu Christe
    - Praefatio
    - Sanctus
    - Benedictus
    - Pater noster
    - Agnus Dei
  - Communio: Lux aeterna
    - Libera me Domine

Versa est in luctum Francisco de Peñalosa (ca.1470-1528)

Intèrprets:

Quiteria Muñoz (soprano)

Isabel Marí (alt)

José Manuel Bustamante (tenor)

José Duce Chenoll (baix i direcció)

Ovidio Giménez (baixó)

MUSICA RESERVATA

Lamentacions,
de Cristóbal de Morales

Centre Cultural Mario Monreal
27/03/2021/19.00 h

Després de gairebé trenta anys d'activitat ininterrompuda, Musica Reservata de Barcelona és un dels conjunts vocals més coneguts d'arreu del país per la seva dedicació exclusiva al repertori religiós del Renaixement, i especialment, a l'escola ibèrica de polifonia. Sense director fix, han estat nombrosos els directors convidats que han aportat la seva experiència al treball de MRB des que es va crear l'any 1991: Jean-Marc Andrieu, Peter Phillips, Andrew Carwood, Bart Vandewege, Paul Hillier, Bruno Turner, Romà Escalas, Josep Vila i Mireia Barrera.

Han actuat a Espanya, Alemanya, França, Itàlia, Palestina, Jordània, Polònia i Finlàndia. Destaca la seva participació en els principals festivals espanyols com ara el de Granada, Daroca, Barcelona, Madrid, Ronda, Cuenca, Girona, Sagunt in excelsis, FIMTE d'Almeria o els festivals de Ciutadella i Maó, a Menorca.

L'any 1995 obtenen el primer premi del Concurs Permanent de Joventuts Musicals d'Espanya. Han enregistrat vuit discs, un dels quals és un concert en directe ofert a Granada el 1999, sota la direcció de Peter Phillips. El 2016 van col·laborar amb Capella de Ministrers en un triple CD dedicat a Ramon Llull.

A pesar de dedicar-se a la música antiga, el seu interès pel repertori contemporani els ha dut a interpretar *Stimmung*, de Stockhausen, a Granada, Altea i Cuenca. Els compositors Albert Guinovart, Agustí Charles, Miguel Ángel Hurtado i Alfredo Aracil els han dedicat diverses peces. El 2009 van registrar *Lamentaciones*, de Joan Sanmartí, fruit d'una exposició amb l'artista Javier Pérez. El festival Nits de Clàssica de Girona els ha encarregat l'estrena d'una Missa de Joan Magrané, projecte que abraça de tres anys, des del 2018 fins el 2020.

L'hora de les Lamentacions. Notes al Programa:

El text de les Lamentacions és un dels més esplèndids de l'Antic Testament. Descriu la destrucció del temple de Jerusalem per les tropes de Nabucodonosor l'any 587 a. c. i que arrasaren la ciutat i la van fer esclava de Babilònia.

S'atribueix l'autoria al profeta Jeremies però, amb tota probabilitat, no siguen obra seva. Tradicionalment, però, se li atribueixen perquè fou ell qui ho profetitzà en diverses ocasions.

De la litúrgia jueva va passar a la catòlica, que va emmarcar els texts durant el Tridu Sacre de la Setmana Santa, tot recitant-ne una selecció a l'ofici de tenebres. És a partir del segle VIII quan trobem els primers exemples en cant pla, i les primeres composicions polifòniques que es conserven són de les darreries del segle XV.

Com l'ofici de matines -on es reciten les Lamentacions- era molt llarg, mai es cantava el text complet i els compositors tenien prou llibertat per triar quina part posaven en música. Això canvià durant el Concili de Trento, que va fer una tria més específica i unes normes estrictes per a l'elaboració de la música polifònica durant la litúrgia.

Molts compositors van aproximar-se a aquests texts, entre els quals trobem el sevillà Cristóbal de Morales. Ell, juntament amb autors com Nicolas Gombert, Jacobus Clemens, Dominique Phinot, Pierre de Manchicourt o Costanzo Festa, formen part de l'anomenada "generació perduda o fosca" del Renaixement, perquè són hereus del geni universal de Josquin Desprez i predecessors dels compositors que més petjada han deixat en la historiografia posterior, com ara Victoria, Palestrina, Lassus o Byrd. El qualificatiu, però, els desmereix, perquè Morales i la seva cohort de músics foren admirats en vida i estudiats i copiats pels millors dels millors.

Morales gaudí de gran prestigi entre els seus coetanis i la seva obra es troba disseminada en moltes antologies amb d'altres compositors, especialment franco-flamencs, i en manuscrits d'arreu. Les seves obres impreses en vida (els dos llibres de misses impreses a Roma el 1544 són un treball editorial titànic!) es van reeditar en moltes ocasions, com el seu llibre de Magnificats de 1545, un gran èxit comercial del seu temps.

Morales no va publicar mai les seves Lamentacions però les trobem copiades en diversos arxius del Vaticà i també en dues col·leccions impreses a Venècia l'any 1564 per dos editors diferents: Gardano i Rampazzetto. Tanmateix, sabem que no totes les peces d'aquelles edicions -copiades l'una de l'altra- eren de la seva mà. Això diu prou de la intenció dels editors, tot aprofitant el nom del compositor per fer-ne negoci.

L'altre autor que es podrà escoltar és Dominique Phinot, encara poc conegut en concerts, com també passa amb Morales, però que cal rescatar de l'oblit. La seva versió a doble cor de les Lamentacions és excel·lent, i un dels primers exemples d'escriptura antifonal, molt ben treballada; no trobem gaires motets en dos cors en aquella època. Ell en fou un pioner.

Juntament amb les diferents Lamentacions programades, hem inclòs dues peces per a la Setmana Santa i el magnífic motet Lamentabatur Jacob, obra mestra de Morales que descriu el lament i desesperació d'un pare que va sacrificar un fill, i ara ha de fer-ho novament. Només Morales és capaç d'expressar en música un dolor semblant.

Jordi Abelló

PROGRAMA

Cristóbal de Morales (c. 1500-1553)

LAMENTATIONES

Motet Lamentabatur Jacob, a 5 (1543)

Lamentació Phe. Expandit Sion, a 6

Motet O Crux, Ave, spes unica, a 5

Lamentació Coph. Vocavi amicos meos, a 4

Lamentació Zain. Candidiores Nazarei, a 5

Motet Per tuam crucem, a 4

Lamentació Nun. Vigilavit iugum, a 5

Lamentació Incipit Oratio Jeremiae Prophetae, a 8 (1548)

[Dominique Phinot (c. 1510-c. 1556)]

MUSICA RESERVATA DE BARCELONA:

Isabel Juaneda, Marta Rodrigo, Cantus

Jordi Abelló, Mercè Trujillo, Altus

Raúl Coré, Antonio Trigueros, Tenor

Pablo Acosta, Tomàs Maxé, Bassus

MÚSICA FICTA I COR AD LIBITUM

Officium defunctorun
de T. Luis de Victoria

Raúl Mallavibarrena, director

Auditori Joaquín Rodrigo
28/03/2021/19.00 h

El grup MUSICA FICTA és considerat un dels més destacats renovadors de la interpretació de la música antiga del país. Des de la seua fundació en 1992, ha realitzat gires i concerts pels més importants festivals nacionals i internacionals. Fins hui la seua discografia comprén vint-i-dos enregistraments, alguns dels quals han obtingut premis i esments a Espanya, França i els Estats Units, entre ells “Millor disc de Música Renaixentista 2002 CD Compacte” per a *Officium Defunctorum* de Tomás Luis de Victoria, disc seleccionat per a la Col·lecció de Clàssics del País, del qual s’han venut més de 130.000 exemplars.

En 2005 iniciaren una sèrie d’enregistraments per al segell Enchiriadis entorn del temps del Quixot, i oferiren diverses primícies mundials com el *Cancionero de Turín o el Parnaso Español* de Pedro Ruimonte. Al costat de l’Ensemble Fontegara han interpretat *les Musikalische Exequien* de Schütz, el *Dixit Dominus* de Haendel, el *Stabat mater* de Pergolesi, *La Senna Festeggiante* de Vivaldi, la *Messe das muertos* de Charpentier, a més d’altres obres de Purcell, Buxtehude o Bach.

Les seues actuacions i interpretacions són múltiples, amb un gran acolliment de la crítica, com la seua versió escènica de la sarsuela de Sebastián Durón *Salir el Amor del Mundo* al Teatre Arriaga, els tres volums del primer enregistrament mundial de la integral de les Villanescas Espirituales de Francisco Guerrero, el seu enregistrament dels 18 Responsorios de Tinieblas de Tomás Luis de Victoria, el seu treball *Músicas Viajeras*, la seua *Live in Nova York*, concert realitzat a l’Hispànic Society de Nova York amb el programa “Columbus: música virregnal americana”, el seu enregistrament del *Rèquiem*, de Tomás Luis de Victoria, per a commemorar els 25 anys de la fundació del músic, entre moltes altres.

Ficta és membre fundador de l’Associació de Grups Espanyols de Música Antiga (GEMMA).

El cor de cambra AD LIBITUM de l’ESCOLA CORAL VEUS JUNTES és considerada una de les agrupacions corals amb més gran projecció dels últims anys, tal com avalen els nombrosos guardons obtinguts en les competicions nacionals més importants.

L'Escola Coral Veus Junes (Quart de Poblet, València) és un ampli projecte pedagògic que s'ocupa de la formació en el cant coral des de la primerenca edat dels quatre anys. Actualment la formen més de 300 xiquets, joves i adults dividits en sis grups corals. Des que iniciara la seua activitat en 1983 ha oferit més de mil concerts i ha realitzat nombroses gires per Europa i Sud-amèrica.

Ha interpretat un ampli repertori i col·labora sovint amb el Palau de les Arts Reina Sofia de València, on ha estat sota la batuta d'alguns dels més grans directors de l'actualitat, com Lorin Maazel o Ricardo Chailly.

Dirigit pel saguntí Francesc Gamón des de l'any 2007, Ad Libitum és el cor de cambra de l'Escola Coral, integrat per joves amb una sòlida formació musical i vocal. Compten en el seu haver amb l'enregistrament del seu primer disc —Essència— i el seu repertori abasta des de la polifonia clàssica fins a les creacions del segle XXI, tant a capela com amb acompanyament instrumental. Ha interpretat *El Messies* de Händel en versió íntegra en diverses ocasions, així com altres grans obres com *La Passió segons Sant Mateu* de Bach, *Vesperae solennes de Confessore* i *Requiem* de Mozart, el *Magnificat* de Rutter i el ballet *Les Biches* de Poulenc. Va debutar com a cor d'òpera en *La flauta màgica* i ha oferit concerts en importants auditoris i en espais històrics, com el castell de Manzanares El Real (Madrid) o la basílica de Santa Maria del Popolo de Roma (Itàlia). Ha participat com a agrupació resident en el festival Early Music Morella (2019), sota la direcció de Marco García de Pau, i en l'Acadèmia de Capella de Ministrers.

Ad Libitum compta amb alguns dels premis més importants del panorama nacional, entre els quals destaquen el Gran Premi Nacional de Cant Coral (2017), el primer premi, el premi del públic i el premi especial FIRACOR en el Certamen Coral Fira de Tots Sants de Cocentaina (2015 i 2016), el segon premi en el Certamen Nacional de Corals Antonio José de Burgos (2015), el segon premi «Lira Marinera de Plata» en el Certamen de la Cançó Marinera de San Vicente de la Barquera (2014 i 2016) i l'esment d'honor en el Certamen Internacional d'Havaneres i Polifonia de Torrevella (2016).

RAÚL MALLAVIBARRENA, direcció

Raúl Mallavibarrena (Oviedo, 1970) va començar els estudis musicals amb el seu pare Juan Bautista Mallavibarrena.

Especialitzat en el repertori dels segles XV al XVIII, és fundador i director dels grups Musica Ficta i Ensemble Fontegara, així com del segell discogràfic Enchiriadis. Ha dirigit concerts en els principals festivals d'Espanya, Europa, Magreb, Orient Mitjà, Sud-amèrica, Mèxic, els Estats Units, la Xina i el Japó, amb repertori que va des de la música medieval fins a oratoris de Monteverdi, Händel i Bach,

sarsueles barroques, cantates i òperes de Vivaldi, passant pel més ampli repertori renaixentista europeu. El desembre de 2009 va dirigir *El Messies* de Händel a l'Orquestra Filharmònica de Màlaga. A la tardor de 2013 *Dido i Enees*, de Purcell. La seua discografia comprén vint discos com a director musical i més de quaranta com a productor.

És convidat regularment a impartir cursos i conferències en universitats (València, Màlaga, Castella-Lleó, Universitat Autònoma de Madrid, Universitat dels Andes-Colòmbia, Cervantino de l'Uruguai) i centres especialitzats, així com col·laboracions per al Teatro Real de Madrid.

Notes al Programa:

La figura de Tomás Luis de Victòria, màxim compositor de la música espanyola, pertany no sols a la història d'Espanya, sinó també a la d'Itàlia. Nascut a la ciutat castellana d'Àvila en 1548, Victòria es va traslladar a Roma sent un adolescent per a fer-se sacerdot. Seria en la ciutat eterna on es forjaria com a compositor i on publicaria algunes dels seus més grans obres, com els *Motecta* 1572 o el seu ciclopi *Officium Hebdomadae Sanctae* 1585.

En eixos anys també va poder entrar en contacte amb Palestrina, ja va coincidir en el Collegium Germanicum amb dos dels fills d'este. De fet, amb tan sols 23 anys, Victòria va substituir el mestre romà en el lloc d'organista del Seminari.

Ja de tornada a Madrid, Victòria ocuparà el càrrec de mestre de capella en les Descalces Reals de Madrid, al servici de l'Emperadriu Maria d'Àustria. I és precisament a la mort d'esta, en 1603, quan Victòria compon per a les seues exèquies el Requiem que escoltarem esta nit, i que va ser donat a la impremta en 1605. Es tracta d'una obra d'esglaiadora sobrietat, alhora que d'un dramatisme interior intens, a vegades virulent i sempre rotundament pessimista. Prenga's l'ús de la *Lectio Taedet animam meam* (extret del Llibre de Job) com a declaració d'intencions de l'autor: "*Estoy hastiado de mi vida...*". Després d'esta obra, Victòria no publicaria res més fins a la seua mort en 1611, sent així este Requiem a sis veus el seu solemne i commovedor cant del cigne.

PROGRAMA

Tomás Luis de Vitoria
Requiem 1605

Lectio: Taedet animam team

Introitus

Kyrie

Graduale

Offertorium

Sanctus-Benedictus

Agnus Dei

Communio

Motectum: Versa est in luctum

Responsorio: Libera me

Cor de cambra “Ad Libitum”
(Escola Coral Veus Juntes de Quart de Poblet)
Francesc Gamón, òrgan i director de cor
RAÚL MALLAVIBARRENA, director

**SAGUNT
IN EXCELSIS**
CICLE DE MÚSICA SACRA
XVII EDICIÓ/ 2021

Ajuntament de Sagunt
Departament de Cultura

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Teatre de Begoña: C/ Progrés, 38. El Port de Sagunt
Auditori Joaquín Rodrigo: Plaça Cronista Chabret, 6. Sagunt
Centre Cultural Mario Monreal: C/ Roma, 9. Sagunt

Entrades gratuïtes en www.servientradas.com

Ajuntament de Sagunt
L'Autonomia, 2 - 46500 Sagunt